

Posisjonsnotat - bærekraftig finans (taksonomi)

Bakgrunn

EU har forpliktet seg til en rekke klima- og miljømål og sluttet seg til FNs Parisavtale og bærekraftsmål. Dette vil forandre betydelige investeringer. Det er anslått at den grønne omstillingen i Europa vil kreve investeringer på om lag 270 mrd. Euro/år innen sektorer som transport, energi, avfall og vann/avløp.¹

Hensikten med EUs rammeverk for bærekraftig finans ("*sustainable finance*") er å mobilisere privat kapital til å investere i omstillingen. EUs rammeverk inkluderer harmoniserte kriterier for økonomisk aktivitet som ansees som bærekraftig ("taksonomi"), innføring av krav til bærekraftsrapportering for finansinstitusjoner og store børsnoterte selskap (p.t. over 500 ansatte), harmoniserte kriterier for grønne obligasjoner (som innebærer oppfyllelse av kriterier i taksonomien), integrering av ESG-risiko² i kapitalkravsregelverket, krav til at bærekraft integreres som et ledd i finansiell rådgivning, mv.^{3,4}

En oppdatert strategi for bærekraftig finans er ventet ilt. fjerde kvartal 2020.⁵ Det er en ambisjon å inkludere bærekraftig finans i stadig nye områder (f.eks. regelverket for offentlige anskaffelser) og å harmonisere innretningen av EUs finansieringsprogrammer med bærekraftskriteriene i taksonomien.

Taksonomi

Taksonomien er et europeisk klassifiseringsverktøy som angir harmoniserte kriterier for hva som regnes som bærekraftige økonomiske aktiviteter. Taksonomien tar utgangspunkt i seks miljømål: (1) klimaforbedring, (2) klimatilpasning, (3) bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser, (4) overgang til sirkulærøkonomi, (5) forurensningsforebygging/-styring, (6) beskyttelse/restaurering av biodiversitet og økosystemer. En økonomisk aktivitet må bidra vesentlig til minst ett av miljømålene, ikke gjøre betydelig skade på de andre målene og møte noen minstekrav for å oppfylle disse kriteriene.

Figur 1: Utgangspunkt for EUs taksonomi

EU-kommisjonen skal fastsette tekniske screeningskriterier for ulike økonomiske aktiviteter, gjennom delegerte rettsakter. Kriteriene for klimaforbedring og klimatilpasning vil bygge på anbefalinger fra en teknisk ekspertgruppe som publiserte en rapport med forslag til tekniske kriterier for ca. 70 aktiviteter i mars 2020.⁶ Utkast til en rettsakt med tekniske kriterier for klimaforbedring og klimatilpasning vil publiseres ilt. oktober 2020 og sendes på høring med fire ukers høringsfrist. Rettsakten vil vedtas ilt. 2020 og skal tre i kraft innen 1. januar 2022.⁷ For å bistå i arbeidet med å utarbeide forslag til tekniske kriterier for de fire andre miljømålene har EU-kommisjonen oppnevnt en "Plattform", som består av 50 medlemmer/eksperter fra bransjeorganisasjoner, finansmiljøer og NGOer. Plattformen startet sitt

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180308-action-plan-sustainable-growth-factsheet_en.pdf

² Environment, Social and (Corporate) Governance

³ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en

⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-renewed-strategy_en

⁶ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/publication/sustainable-finance-teg-final-report-eu-taxonomy_en

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN> art. 27

arbeid i oktober 2020 og skal utarbeide en rapport med høringsforslag til tekniske kriterier innen mai 2021. Etter høringen vil Plattformen utarbeide endelige anbefalinger til tekniske screeningkriterier. En rettsakt med tekniske taksonomi-kriterier for de fire siste miljømålene skal tre i kraft innen 1. januar 2023. Flere av Norsk Industris europeiske bransjeforeninger er representert i den nye EU-plattformen.⁸

Økonomiske aktiviteter som det ikke utarbeides tekniske kriterier for er per definisjon ikke omfattet av EUs taksonomi. Det er ikke gitt at kriteriesettet som nå utvikles av den nye Plattformen vil omfatte de samme økonomiske aktivitetene som er angitt i kriteriesettet for klimaforbedring/klimatilpasning.

Konsekvenser

Ulike finansinstitusjoner har gjerne egne rammeverk som gir grunnlag for «grønne lån». Kommersielle banker vil kunne gi bedre lånebetingelser enn normalt for «grønne industriprosjekter». I mangel på harmoniserte EU-kriterier har flere finansinstitusjoner, i Norge og i EU, etablert sine egne kriterier for grønne investeringer. Økt tilgang på kapital til grønne industriprosjekter gir nye industrielle muligheter.

EUs taksonomi vil i første omgang ha konsekvenser for utforming av grønne investeringsfond og andre grønne investeringsprodukter. Klassifisering som "grønn" vil kunne øke investeringsviljer i selskapene. På sikt vil klassifiseringen som gjøres i taksonomien også brukes i andre sammenhenger, som regelverk og støtteordninger. Det er sannsynlig at det blir følgeeffekter av taksonomien også på andre områder.

For bransjer/økonomiske aktiviteter som ikke omfattes av EUs taksonomi eller ikke oppfyller tekniske screeningkriterier kan det nye rammeverket bety dårligere tilgang på kapital, dyrere finansiering eller mindre investeringsvilje. Finansinstitusjonene må trolig tilby svært gode finansielle vilkår for å øke investeringene i grønn omstilling i så stor grad som EU-kommisjonen har forutsatt. Det kan bli større forskjeller i vilkår mellom bærekraftige og ikke-bærekraftige aktiviteter pga. konkurranse på grønne lån, økt "grønn utlånsbalanse" og inkludering av ESG som parameter i finansnæringens risikomodeller.

Økonomiske aktiviteter som ikke p.t. omfattes av anbefalingene til taksonomi-kriterier for miljømålene til klimaforbedring og klimatilpasning er f.eks. akvakultur, mineralnæringen og olje- og gassnæringen.

Norsk Industri er usikre på konsekvensene dersom økonomiske aktiviteter som oppfyller taksonomi-kriteriene, og således har fått tilgang på rimelig kapital, ikke oppfyller forventinger til lønnsomhet eller avkastning. Finansinstitusjoner som velger å gi rimelig finansiering til grønne prosjekter som ikke innfrir forventninger eller misligholder lån må kompensere for økonomiske tap ved å øke sine marginer mot øvrige privatkunder eller bedriftskunder. Dette vil kunne være utfordrende i et konkurransemarked.

Norsk Industri mener:

- EUs taksonomi må utformes slik at flest mulig bransjer og økonomiske aktiviteter inkluderes. Akvakultur, fiske, produksjon av metaller, utvinning av mineraler og kritiske råvarer er alle sentrale næringer i omstillingen av EUs økonomi, og må ikke ekskluderes fra tilgang på grønn finansiering.
- Utvikling av taksonomien må bygge på en livsløpstilnærming, der hele verdikjeden fra produksjon, bruksfase og avfallshåndtering (inkl. ombruk/resirkulering av materialer) vurderes. Utvikling av rammeverk og tekniske screeningkriterier i EU må skje på en transparent og forutsigbar måte.
- EUs taksonomi må utvikles med utgangspunkt i realistiske kriterier, som belønner industri og øvrig næringsliv som er miljømessig best innen sin bransje. Dette innebærer at taksonomien også må kunne gi insentiv til å investere i grønn teknologi i bransjer som i dag oppfattes som forurensende.
- Norske myndigheter, finansnæring og industri må samarbeide om å ivareta felles interesser i EU, om kunnskapsbygging og om å finne gode løsninger ved norsk implementering av rammeverket.

⁸ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-platform_en